

DE DRIEVOUDIGE OMVERWERPING VAN HET EIGEN IK.

LEERREDE OVER **EZECH. 21: 27.** „**IK** ZAL **DIE** [KROON] OMGEKEERD, OMGEKEERD, OMGEKEERD STELLEN; **JA** ZIJ ZAL MET MEER ZIJN, TOTDAT HIJ KOMT, **DIE** [DAARTOE] RECHT HEEFT, EN [**DIEN**] IK DAT GEVENZAL,

Alvorens wij ons bepalen tot de geestelijke en bevindelijke meening van onzen tekst, zal het niet ondienstig zijn, eenige oogenblikken op de letterlijke beteekenis te letten, als ook op de omstandigheden, waaronder de Heere deze woorden, **door** dienst van Zijnen profeet Ezechiël gesproken, heeft.

Deze woorden hebben betrekking op den koning Zedekia, die op dien tijd den scepter over Juda zwaaide, Hij was door Nebukadnézar tot dien staat verheven; Babels koning had hem aangesteld en, bij zijne aanstelling, **eenen** plechtigen eed in den naam des **Heeren** afgevorderd, dat hij hem als zijnen **opper**-heer en souverain getrouw zou blijven. (2 **Kron.** 36: 13).

Doch hij verbrak dien eed, werd trouweloos, en stond tegen zijnen meester, den vorst van Babel op, schenkende zijne trouw aan den koning van Egypte. Het was om de verbreking van dien plechtigen eed, in den naam des **Heeren** gezworen, dat de billijke toorn des **Heeren** tegen hem ontstak, en Jehova zegt daarom in ons teksthoofdstuk, vs, 25, 26: „**En** gij, o onheilig, Goddeloos vorst van Israël ! wiens dag komen zal ten tijde der uiterste ongerechtigheid ; **alzo**o zegt de Heere, **HEERE**: doe dien hoed weg en hef die kroon af!” De Heere houdt hem hier **voor** oogen en verwijt hem zijnen trouwelozen meened; Hij noemt hem een „**onheilig**, Goddeloos vorst,” dewijl hij zich niet aan het plechtige verbond, dat in zijnen naam besloten was, hield, **gelijk wij** uit Ezechiël 17 : 18, 19 zien kunnen ; daar is het : „**Want** hij heeft den eed veracht, brekende het verbond, daar hij, ziet, **zijne** hand gegeven had; dewijl hij al deze dingen gedaan heeft, zal hij niet ontkomen. Daarom, **alzo**o zegt de Heere, **HEERE**: [zoo waarachtig als] Ik leef, **zoo** Ik Mijnen eed, dien hij veracht heeft, en **Mijn** verbond dat hij gebroken heeft; dat zelve niet op zijn hoofd geve !” Maar de Heere wilde niet alleen dezen „**onheiligen**, Goddeloozen vorst,” van den troon stooten; maar hij had besloten den troon **zelve**n om te **keeren**; niet alleen dezen meenedigen koning van zijnen staat te **be**-rooven, maar ook **het** koninkrijk van Juda omver te werpen,

door **eene** gansche omkeering, zelfs van **deszelfs** grondvesten. En wanneer Hij daarom in vs. 25, 26 gezegd had : „**dat** die hoed **weggegaan en** de kroon afgenomen zou worden :” dan gaat **hij** voort in onzen tekst: „**Ik** zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen ; *ja zij* zal niet meer zijn,” — dat is: het zal geen koninkrijk meer wezen, niet meer in zijnen voormaligen staat blijven bestaan — „tot dat Hij kome, Die daartoe recht heeft,” — dat is: de Koning van **Zion**, Jezus, de Heere van leven en heerlijkheid — „**en** Dien zal Ik het geven,” met andere woorden : daar *zal* geen koning meer in Juda zijn — het koninkrijk zelf zal niet meer **als nu** bestaan; daar zal **geene wereldlijke** alleenheersching worden gekend, tot dat **Hij** kome, die daartoe recht heeft, en Hij zal op zijnen troon zitten, niet letterlijk in Jeruzalem, maar geestelijkerwijze in **Zion**, dat **koninkrijk**, hetwelk is „**rechtvaardigheid**, vrede en blijdschap, door den heiligen Geest,” en Ik, met Mijne hand, „**Ik** zal het Hem geven.”

Wij hebben **zoo** kort mogelijk de **letterlijke** beteekenis van onzen tekst nagegaan, en komen nu tot **deszelfs** geestelijke en bevindelijke meening, waarin wij tusschen deze twee zaken, wel **eenige** overeenkomst zullen aantreffen, Was dit **zoo** niet, dan **misten** wij allen grond voor de geestelijke en bevindelijke **uitlegging**; dan bestond zij in de verbeelding en daarom onzeker ; het zou op **eenen** valschen grond en een onveilig fundament steunen, Laat ons daarom, voor dat wij verder gaan, zien, welke gelijkheid er tusschen de letterlijke en geestelijke verklaring bestaat,

Het volk van Israël was **eene** door God uitverkorene natie en als zoodanig **eene** afschaduwing van de uitverkorenen **Gods**, die **Hij** voor de grondlegging der wereld tot de zaligheid gesteld heeft. Maar dit volk verliet zijne getrouwheid, en rebelleerde tegen de inzettingen en bevelen **Gods**, die Hij door den dienst van Mozes Zijnen knecht hun gegeven had; zij zeiden: „Zet **eenen** koning over ons, om ons te richten, gelijk al de volken hebben;” en in dien **eisch** zegt de Heere: „dat zij Hem hadden verworpen, dat Hij geen Koning over hen zou zijn.” Door hunne begeerte naar **eenen** aardschen koning aan zijn hoofd te hebben, waren zij in **gedurigen** opstand met en trouweloos afgefallen van „**den KONING** der koningen en den **HEERE** der **heeren!**” Echter droeg de Heere hen in Zijne lankmoedigheid tot **eenen** zekeren tijd, tot den tijd van Zedekia's regeering, toen Hij het koninkrijk, door hen **zelven** opgericht, omkeerde, verwoestte en in puinhoopen stortte. Vinden wij ook hier **geene** treffende overeenkomst tusschen het letterlijk en **geestelijk** Israël, als natie van God verkozen, opdat de Heere hen zou **regeeren** ? **alzo** is het geestelijk **Israël van** eeuwigheid in Christus uitverkoren, opdat Hij hun Vorst en Gebieder zou zijn, Maar gelijk **Israël** den **Heere** verliet, door **eenen** anderen koning over zich aan te stellen, **alzo** is het

uitverkoren **Gods** geslacht, van God afgevallen in en door den val Adam, **onderdanen** geworden van **Satan**, zonde en het eigen ik, en in **eenen** staat **van** opstand en trouweloosheid aan **God** geraakt. Dus is er **gelijkheid tusschen** het uitwendige koninkrijk **van** Israël, en de heerschappij der zonden en het eigen ik, in de harten der uitverkorenen, vóór dat zij door vrijmachtige genade geroepen worden, Wij **lezen** daarom **in** de woorden van **onzen** tekst : „**Ik** zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen; ja zij zal niet meer zijn” ; dat is : „**Ik** zal dat koninkrijk van zonde en het eigen ik in puinhoopen storten, Ik zal het **ver-**derven en van zijne grondvesten afrukken ; en op de puinhoopen van dat koninkrijk, zal ik een ander bouwen — tot dat Hij kome, Die daartoe recht heeft, en Dien Ik dat geven zal.”

Met deze overeenstemming dan wensch ik, onder **Gods** zegen, met de geestelijke en bevindelijke meening van onzen tekst **voort-**tegaan, en u, met **Gods** hulp, pogen aan te **toon**en, hoe het **van** toepassing zij op het werk der genade in de harten van **Gods** volk. Zonder eene stijve **verdeeling** te maken, vinden wij, met **eenen** blik in den tekst, er deze twee **groot**e hoofdwaarheden **in** :

1. *Het werk der omkeering, hetwelk tot driemaal herhaald wordt; en dan:*

II. *Wat er in de ziel plaats grijp t, wanneer het werk der omkeering voltooid is.*

„**Ik** zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen; ja zij zal niet meer zijn”; dat is de eerste tak van het werk des **Geestes**. „Tot dat **Hij** kome. Die daartoe recht heeft, en Dien Ik dat geven zal”; dat is een andere tak van de **onder-**wijzing des **Geestes** in de ziel, opdat Christus bevindelijk en geestelijk gekend zou worden.

1.

Het eerste dat onze aandacht tot zich trekt is, dat de Heere tot driemaal het woord **omkeeren** bezigt. Met die drievoudige herhaling van dit woord, wordt ongetwijfeld het onomstootelijke en gewisse van **Gods** besluit te kennen gegeven. Zoo was het met het gezicht, dat Petrus zag gelijk wij Hand. 10 : 16 lezen: „en dit geschiedde tot **driemaal**; en het **vat** werd wederom **opge-**nomen **in** den hemel”, om aan **tetoon**en de zekerheid van het gezicht, als ook den wil en het voornemen **Gods**. Zoo zal misschien ook **met** deze herhaling de zekerheid en vastheid van **Gods** voornemen met des te **groot**er gezag worden te kennen gegeven, daar het **Zijn** onverzettelijk voornemen dienaangaande uitdrukt, Doch, de **zaak** een weinig meer opheffende, **en** met de onderwijzingen van God den Beiligen Geest in de harten van Zijn volk vergelijkende, dan zullen **wij** het waarheid bevinden, — dat de herhaling niet alleen te kennen geeft de zekerheid van **Gods**

voornemen in het omverwerpen van het eigen ik, maar dat er drie onderscheidene gelegenheden zijn — drie klare, volstrekt noodzakelijke en **rechtstreeksche** omkeeringea, en een in **puinhoopen** storten van het eigen ik, opdat Christus op het gruis en puin van het eigen ik zou verhoogd worden. Het is daarom **opmerkenswaardig**, dat er ook drie onderscheidene omkeeringen van het **koninkrijk** van Juda hebben plaats gehad; dat er **eene** driemaal herhaalde wegvoering in ballingschap, zoowel als eene drievoudige herstelling **aangeteekend** sfaat : **de** eerste was de omverwerping van Jójakim, de tweede van Jójachin, en de derde **van de** koning **Zedekia**, die de Heere **hier**, door Zijnen profeet Ezechiël, aankondigt.

Maar wat is dan de **eerste** omkeering, die er in het hart plaats **grijpt**, wanneer God de **Heilige Geest** het werk der genade daar ontvangt? Waar vindt Hij ons? Hij vindt ons, gelijk de Apostel zegt : „Vervreemd zijnde van het leven **Gods**, door de onwetendheid, die in ons is, door de verharding van onze harten.” Hij vindt ons „dood door de misdaden **en** de zonde” „**van nature** kinderen des toorns, gelijk ook de anderen.” Hij vindt ons onder de **heerschappij** der zonde, hetzij **dan** onder welken vorm of gedaante. En zal het Koninkrijk van God in de ziel opgebouwd worden, dan moet de regeering en de heerschappij der zonden omvergeworpen worden. Even als in het gezicht, dat Nebukadnezar zag, dat er namelijk, uit den berg een steen zonder banden afgehouden werd, die dat beeld aan zijne voeten sloeg, en het vermaalde, niet alleen de voeten van ijzer en leem, **maar** ook al de andere samengestelde **deelen** van het beeld, het goud, het zilver en het koper, **en** op dat gruis zich ontwikkelde; **zoo** ook wordt het Koninkrijk van God gevestigd op de puinhoopen van het schepsel. Van daar is er evenmin samenstemming van het eigen ik en Christus, als er tusschen Hem en Belial bestaat. Christus sloot nooit een bondgenootschap met het schepsel, of deelde het werk en de heerlijkheid met het eigen ik; Hij vestigt Zijn gezegend Koninkrijk van vrede en gerechtigheid op de **puinhoopen** van des menschen onvermogen en al de sterkte, de wijsheid en gerechtigheid van het schepsel, zal worden, gelijk wij bij **Daniel** van het beeld lezen ; gelijk kaf van de dorschvloeren des zomers”, voor dat **Gods** Koninkrijk heilrijk geopenbaard en bevindelijk kenbaar gemaakt wordt in het hart,

1. De eerst in het oog loopende gedaante van het eigen ik is, **onheiligheid** — Goddeloosheid; dat is: velen van de uitverkorenen **Godsleven**, voordat zij door den Heiligen Geest geroepen worden, in openbare gruwelen, dronkenschap, zweren, **hoeverij** en de **onbeschaamste** uitoefening van alom bekende zonden, Maar wanneer de Geest van God in het hart begint te werken, dan keert Hij **dat** onheilig schepsel om; dat is: Hij zendt zulke zwaar-9

wichtige overtuigingen in het geweten., schiet van Zijnen Goddelijken boog zulke felle pijlen in de **ziel**, dat het onheilig eigen ik wordt overwonnen en omvergeworpen. Met recht twijfelen wij aan een werk der genade in dien mensch, in wiens geweten de pijlen der overtuiging worden gemist, waardoor de zenuwen en de levenskrachten van het onheilig beginsel verbroken worden. **Zoo** iemand, in het bezit van de leer der genade, in eenige bekende zonden leeft, zonder pijniging van het geweten en foltering des **Geestes** voor God, geloof niet, dat de **Heilige** Geest Zijn gerechtshof in zijn binnenste heeft opgericht. **Zoo** de Goddeloosheid van dien **mensch** hem nimmer schuldig verklaarde te zijn, — dat beginsel niet veroordeeld en gekluisterd werd, — wij behoeven niet te denken, dat **Gods** Geest zich als „den Geest des oordeels, en den Geest der uitbranding” in dien mensch geopenbaard heeft,

Doch anderen van **Gods** uitverkorenen zijn, wanneer de Heere hen bij de hand neemt, niet **zoo** uitstekend onheilig en openbaar Goddeloos, en evenwel leven zij onder de heerschappij der zonden, in eene andere gedaante — menschen, die uitwendig schoon, maar inwendig afzichtelijk zijn ; menschen, die men niet kan rangschikken onder dat Goddelooze rot, maar toch buiten God en Christus in de wereld zijn; die met een uitwendig goed gedrag, „**vervreemd zijn** van het leven **Gods**, door de onwetendheid, die in hen is, door de verharding huns harten”, die voor de regeering en heerschappij van het eigen ik zich nederbuigen; die **geene vreeze Gods** voor hunne oogen, geen geestelijk besef van Zijne hartdoorzoekende tegenwoordigheid hebben, noch Hem in Zijne diens- en beminnenswaardigheid **begeeren** te kennen en te **gelooven**. Voor dezen nu, is de omkeering van hun onheilig wezen even noodzakelijk in zijne zedelijke gedaante, als voor de uitwendig Goddelooze *en* onheilige. **Zoo** lang God buiten het hart gesloten is, is het, met betrekking tot de eeuwige zaligheid — men versta mij wel — *met betrekking tot de eeuwige zaligheid*, van weinig belang, of een mensch zedeloos of zedig leeft. Er is in dien mensch geen geestelijk leven, geen Goddelijk werk ; daar is niets in hem, dat naar eene nieuwe geboorte, waardoor hij met God in gemeenschap kan komen, gelijkt. Het eigen ik heerscht en regeert in hem, met al de krachten der zedigheid. Het moet daarom van den troon geworpen, omgekeerd, en gruis en puin voor God worden.

En vraagt gij naar het instrument — de sterke en krachtige handspaak, dien de Heilige Geest gebruikt, om het eigen ik, **hetzij** zedig of zedeloos, omver te werpen? Het is het geestelijk maken van **Gods** wet in de **conscientie**, de ontdekking van **Gods** heiligheid in de ziel, de openbaarmaking van Zijne onkreukbare gerechtigheid, en een besef van zijne **vlekkellooze** reinheid in het harte.- De **uitwendige** letter der wet kan het eigen ik, **hetzij**

het zedig of zedeloos van God vervreemd is, niet omverwerpen, **maar** de geestelijkheid van **Gods** wet, het krachtig worden van het gebod, het plechtige bekend worden met den toorn **Gods tegen alle zonde en oprechtheid** — dit is het krachtige houweel in de hand des **Geestes**, om het onheilig eigen ik, onder alle gedaanten, omver te werpen en in puinhoopen voor God te storten — dat wil zeggen : het blijft bestaan, **maar** in *verwoesting*. Het woord „**omkeeren**”, schijnt toepasselijk te zijn op een gebouw, dat, hetzij door den bliksem of door den geweldigen schok eens aardbevings is omvergeworpen. Het is omgekeerd, niet verplaatst, er is geen steen van weggenomen, maar het gebouw ligt in puinhoopen. **Evenzoo** is het in het geestelijke : het onheilig **grond**-bestaan van dien mensch is van de hoogte geworpen, van zijne standplaats nedergestooten ; het gebouw is geen volkomen gesticht meer, als te voren, al zijne **deelen** zijn verwoest; de tempel met al zijne vertrekken, altaren en offerplaatsen, gelijk hij door den Satan geveegd en versierd werd, is vernield ; maar evenwel zijn al zijne **steen**en nog aanwezig. Het verschil van het **voorgaande** gebouw en **deszelfs** tegenwoordigen toestand bestaat hier in: nu is het een puin hoop — een hoop verwarde **steen**en, dat te voren een volkomen gebouw was.

Hier nu is de ziel, die omgekeerd **voor** God staat: een wrak; een puin hoop voor „**de oogen** van Hem met Wien hij te doen heeft.” Maar zou een **mensch**, tot dezen staat gebracht, nu niets meer doen? Ja, mijne vrienden ! hij begint wederom te bouwen, en hij zal **eene** tempel trachten op te richten, welken hij gelooft dat God behagen en goedkeuren zal, en die hem eenigszins in **Jehova's** gunst zal aanbevelen. Elke overtuigde ziel, die zijne Goddeloosheden, als een zware last op het -geweten drukken, en die in puinhoopen voor God gevallen is, **zal** onmiddellijk zijn best doen, om, was het mogelijk, het zwaard der overtuiging te verstompen, Jehova's gunst te herwinnen, en den „**toekomenden** toorn te ontvlieden.” Gemeenlijk slaat men, — naar ik geloof — naar de mate des lichts in zijn **oordeel**, onderscheidene wegen in. Stellen **wij** ons iemand voor, die verstoken van de zuivere **verkon**-diging van **Gods** Woord, nooit van de gerechtigheid en zaligheid, door de verzoening van **Gods** Zoon, hoorde, — zijne onmiddellijke toevlucht is tot de wet der werken, opdat hij door **eene** strenge gehoorzaamheid aan hare bevelen, eene gerechtigheid zou **daarstel**-len, die **Gode** behagen en vergenoegen zal. Doch **zoo** iemands oordeel eenigermate opgeklaard is; als hij, bij voorbeeld, onder eene getrouwe prediking verkeerd heeft, en hem het bloed van Christus, als de eenige verzoening der zonden, en de gerechtigheid van Christus, als de eenige dekmantel voor God is voorgehouden, schijnt hij **eenigszins** van de wet der werken af te **zien**, daar hij de vaste overtuiging in zich heeft: Ik kan niet **gerecht**-

vaardigd worden door de werken der wet, en derhalve zal een derwaarts vluchten ijdel en te vergeefs zijn.” Hij slaaf daarom een anderen weg in, **en** zoekt, wat men noemt, eene *heiligheid* op te richten. Toen ik van zonde overtuigd, en „*schuldig* voor God” werd, was ook **mijn** verstand te **veel** verlicht, dan **dat** ik **mij** tot het Mozaïsche verbond zou wenden ; daar ik **oordeels** genoeg bezat, dat **geene** wettische gerechtigheid mij aangenaam bij God kon maken. Veel liever nam ik mijne toevlucht tot het Evangelie, hetwelk ik in de wet zocht **te** veranderen, om daardoor heilig te worden; niet tot Mozes om gerechtigheid, maar tot het **Evan-gelie** om heiligheid ; niet de geboden van het Oude Testament te houden, maar de bevelen van het Nieuwe te gehoorzamen; om, door geestelijke gezindheid, bidden en Bijbellezing, mij met de kenteekenen van het Nieuw Testamentisch Christendom te versieren. Dit is waarlijk de ergste wettischheid; want het is het Evangelie in de wet te verkeeren, ofschoon het een groot onderscheid schijnt te zijn bij het gaan tot de wet van Mozes, om door hare werken gezaligd te worden. Daarom **hij**, wiens oordeel eenigermate **verlicht is**, zal misschien, dadelijk-bij zijne overtuiging zich **zelve** heilig en geestelijk gezind pogen te maken; hij wil de uitgangen van **zijn** hart op God vestigen ; alles wat met **Gods** Woord, door Christus geopenbaard, in strijd is verzaken, en zich **zelve** zoo tot **eenen** Christen vormen, om dan door die Christelijkheid bij God aangenomen te worden, **Zoo** heeft hij dan de reis aanvaard, om heilig en geestelijk gezind te worden, God te dienen, Zijne bevelen te **gehoor-zamen**, Zijn Woord te onderzoeken, met Zijn volk te **ver-keeren**, de wereld te verlaten, en met al de krachten en vermogens zijner ziel een waar Christen te worden.

2. En zoo zijn wij tot eene *tweede omkeering* genaderd, te weten : van deze *eigene gerechtigheid* — van dit rechtvaardig en heilig eigen ik — het **zij** in zijne nauwe wettische, of meer Christelijk verfijnde gedaante, **dewelke** even zoo noodzakelijk is, als de eerste boven beschrevene omverwerping. Het voorwerp van deze tweede omkeering is dus wederom het *eigen* ik — verheven in *tegenoverstelling* van Christus. En daarom, **hetzij** het *onheiligheid, gerechtigheid* of *heiligheid* zij, — alles wat uit het eigen ik is moet omvergeworpen worden; welke gedaante, vorm of gestalte het zich aanmatige, het moet *omge-keerd* worden, opdat Christus daar geheel en alleen op verhoogd zou worden, **Eene tweede omkeering** is daarom **nood-zakelijk**; eene omverwerping van het *rechtvaardig* of *heilig eigen ik*. En wat instrument gebruik de Heere in de omkeering van dezen tweeden tempel, **die** gebouwd is op de puinhoopen van den eersten, doch niet „de plaats Zijner ruste,” dewijl het des menschen handenwerk is? Eene geestelijke ontdekking

van de diepe onreinheid **onzes** harten voor Hem. De Goddeloosheid werd door de toepassing van de wet aan het geweten omgekeerd ; maar deze valsche heiligheid, deze bespottelijke geestelijkheid, wordt omgekeerd door de ontdekking van den diep bezoedelden toestand van ons vleeschelijk gemoed ; dit is **min** of meer de opening van „de sluizen des **grooten** afgrouds,” en de krachtige **openbaring** van de waarheid dezer **woorden**: „**arglistig** is het hart, **meer** dan **eenig** ding, ja doodelijk is het.” Als wij dan heilig pogen te zijn, dan wellen de zonden uit de diepte van ons vleeschelijk gemoed op, en **keeren** ons eigen op **te** richten gebouw **om**. **Dan** blijkt **elke** gedachte met zonde bevreemd, ieder woord door de verdorvenheden bezoedeld, elke daad met het kwaad vergiftigd te zijn, **zoo** dat wij, met afschuw en walging van ons **zelve**n, voor God **nedervallen** en gewaar **worden**, **dat** onze mond geen woord en onze hand **geene** daad kan voortbrengen, of het is met zonde bevreemd, en met de inwendige bedorvenheden besmet, waarom wij ons **zelve**n als veroordeelden en doodschuldigen voor God aanklagen, Dit is de toestand van hem, die niet alleen zijn onheilig — maar ook zijn rechtvaardig en heilig eigen ik voor God in **puin**-**hoopen** gestort ziet ; en dan eerst wordt de leer der genade, door den Heiligen Geest geopenbaard, liefelijk en gepast. In zich **zelve**n **geene** heiligheid bespeurende, wordt er gepeinsd over de Christelijke heiligmaking; niets in zich **zelve**n bevindende, dat **Gode** aangenaam kan zijn, wordt het Bloed der verzoening, ons **eene** gepaste en aangename waarheid, en van alle gerechtigheid in zich **zelve**n verstoken zijnde, schijnt de heerlijke gerechtigheid van Christus in **Gods** Woord ons **eene** waarheid toe, die **zoo** juist voor onze behoeften berekend is. Dan brengt de Heilige Geest de leer der verkiezing met eenige kracht aan het hart en eenige zoetheid aan het geweten te huis; hij toont in **eene** flauwe mate der ziel het bloed der verzoening ; en sprengt Hij dat op het geweten, dan geniet de ziel bij bevinding **eene** proef Zijner barmhartigheid en genade, En brengt Hij de gerechtigheid van Christus nabij de ziel, **zoo** dat zij met het oog des geloofs mag aanschouwen, dan berust zij daarin, vergenoegt zich daarmede, en het eigen ik wordt ten **eenenmale** afgedankt.

3. Maar hiermede is het eigen ik niet tevreden, het wendt zich naar **eenen** anderen koers. Och, mijne vrienden ! dat afgetakelde en vernield wrak kan niet rusten, en vat weder iets anders bij de hand, en dat is: de **kostelijke** inwendige onderwijzingen van God te versmaden, en de leer der genade met de band der natuur aan te vatten, zonder op de toepassing van deze **Hemelsche** waarheden van tijd tot tijd door God **Zelve**n geopenbaard, te wachten, En wordt er, in **zoo** te doen eenige zoetheid gesmaakt, dan **schijnt**

het al spoedig in **eenen** rechten weg te komen. Maar de **trotsch-**heid en verwaandheid kleeft ons **zoo** fijn en ongemerkt aan, dat wij het nauwelijks weten, dat wij op dit **bedriegelijk** pad verkeerden, tot dat wij op het einde van dien weg **eene** steilte bevinden. En wat bracht ons daar? Onze hoogmoed en **eer-**gierigheid, die niet voldaan zijn met niets te wezen, met plaats te nemen, waar God ons stelt, en in die houding te blijven, waar Hij Zijnen intrek in ons nam. Wij kunnen het niet nalaten, naar iets buiten **Gods** bijzondere onderwijzingen in de ziel om te **zien**; wij willen altijd onze gestalte verhoogen boven de maat, die God ons geschonken heeft, om, was het doenlijk, een el tot onze dwergachtige lengte toe te doen.

Hier nu vinden wij de derde gedaante van het eigen ik, welke **zoo** wel, als de twee voorgaanden, moet omvergeworpen worden, en dat is — het verwaande eigen ik. **Zoo** heeft dan het eigen ik drie onderscheidene gedaanten : **1°. onheilig, 2°. rechtvaardig** en **3°. verwaand**. **Deszelfs** onheiligheid openbaarde zich in de onwetendheid van de leer der genade; **deszelfs** rechtvaardigheid vertoonde zich in onkunde aan de geestelijke kennis dier leer; en het eigen ik der verwaandheid maakte zich kenbaar door ongemerkt- en in het geheim **vleeschelijk** op die leer te vertrouwen, waarvan wij **eenigermate** de zoetheid en de kracht ondervonden hebben, -Het eigen ik van den mensch moet in al deze drie onderscheidene gedaanten worden omgekeerd, opdat hij voor God eene hoop puin en gruis zou zijn, waar niet een steen op den anderen gevonden wordt; de voorgaande evenredigheid en schoonheid van het gebouw gaat verloren; de trotsche zuilen, die het ondersteunden, bezwijken, en dak en muren zijn verbrijzeld en vermorzeld in niets dan puin, dewijl de Heere „de lijn daar overtrok ter verwarring, en de **steenent**er ijdelheid.”

II.

Doch wij begeben ons tot het tweede gedeelte van onzen tekst hetwelk de *oprichting van het Koninkrijk van God op de puinhoopen van het eigen ik* behelst. „**Ik** zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen; ja zij zal niet meer zijn, tot dat Hij kome, Die daartoe recht heeft, en Dien Ik-dat geven zal.”

Er staat dus Een te komen, „Die daartoe recht **heeft**;” daar is een Koning, Die recht heeft, en op den troon, èn op de trouwe Zijner onderdanen; recht op alles, wat zij zijn, en op alles wat zij hebben.

Maar **waardoor** heeft hij het recht verkregen. Het is vooreerst Zijn recht; door een **oorspronkelijk geschenk** en gift: de Vader heeft al de uitverkorenen aan den Zoon gegeven. „**Ziet** hier ben Ik;” zegt Jezus, „en de kinderen, die **Mij de Heere gegeven heeft.**” „Al wat **Mij de Vader geeft**, zal tot Mij komen,” Daarom, voor

zoo ver als wij de Zijnen zijn, heeft Jezus recht op ons, en heeft Hij recht op onze personen, dan heeft Hij, door hetzelfde oorspronkelijke geschenk des Vaders, ook recht op onze harten en genegenheden, Maar Hij heeft een tweede recht op zijne uitverkorenen, en dat is, door kooping en verlossing; Hij heeft hen door Zijn bloed verlost — Hij heeft Zijn leven voor hen afgelegd, en hen daardoor gekocht en verlost, waardoor Zijn recht op hen bevestigd is — Hij heeft aan het kruis den vollen prijs voor hen betaald. Dit dubbel recht oefent Hij telkens uit, als Hij **eenen** plechtigen eisch op ieder Zijner verlostent legt. Deze eisch doet Hij, wanneer de Heilige Geest een vat der barmhartigheid aangrijpt, dagvaart en aan Jezus voeten brengt, opdat Hij als Heere en Koning in hunne genegenheden zou gekroond worden. Heeft Hij recht op het hart en de genegenheden van Zijn volk, gedenk dan Zijne woorden : „**Ik** zal Mijn eer aan geen anderen geven ;” Hij wil niet, dat Zijn eigendom in andere handen zij ; Hij vergenoegt Zich niet met enkel recht op de personen van Zijn dierbaar volk te hebben, Hij wil hun hart, hunne genegenheid hebben en daarover als Souverein heerschen en regeeren, **geenen** mededinger toelaten, dult ook het eigen ik niet als medewerker, hoe schoon het zich ook vertoone — alleen en **geheel** wil Hij Koning zijn. Maar, vraagt wellicht iemand, hoedanig is de gesteldheid der ziel, voor dat Jezus zich met kracht, zoetheid en dierbaarheid als Koning openbaart? *Wat* en waar is zij ? Een puinhoop. **Zoo** het eigen ik niet vernederd, en al wat uit en van den mensch is in puinhoopen gestort is, de ziel kan nooit veel van Christus weten. Wie hijgt **naar** een bezoek van de zaligheid die den Heere van leven en heerlijkheid aan het hart openbaart, wie vraagt naar een komen van Hem in de kracht Zijner opstanding, in de heerlijkheid Zijner gerechtigheid en in de dierbaarheid Zijner tegenwoordigheid, wie zal geestelijke wijze begeeren, zuchten, kermen, roepen, pleiten en **smeeken** om de openbaring van Christus aan Zijne ziel, **zoo** hij geen haveloos wrak voor God en het eigen ik omgekeerd en een verwoeste puinhoop geworden zij; **jazoo** geruïneerd, dat menschenkracht te kort schiet, om éenen steen op zijne plaats te herstellen; of het afgebrokene te herbouwen?

„Tot dat *Hij kome*, Die daartoe recht heeft.” Daar wordt dus van een komen van Jezus gesproken — een komen tot de harten van Zijn volk. Hij komt niet bloot tot hun hoofd en verstand, niet enkel tot hun gemoed, **zoo** dat zij van en over Hem zouden kunnen spreken, met hunne lippen; maar daar is een plechtig komen van Jezus, met kracht, heerlijkheid, genade en majesteit tot de zielen en de consciëntie's van Zijne uitverkorenen, waardoor Rij zijn Koninkrijk grondvest, voor Zich **eenen tempel**, toebe-reidt, en Zijnen troon van barmhartigheid en genade op de

puinhoopen van het eigen ik bouwt. Hij voegt de **steen**en van dit ingevallen huis niet op elkander, ook laat Hij niet toe, dat het onheilig eigen ik zijne handen uitsteekt en de zuilen van den voorgaanden tempel opnieuw op hare plaats stelt, of dat het heilig eigen ik zijn verwoest gebouw herstelt, of dat het verwaand eigen ik voor bouwmeester zou doorgaan ; maar Hij komt Zelf tot de ziel, om Zijn gezegend Koninkrijk van „ gerechtigheid, vrede en blijdschap door den Heiligen Geest op te richten.”

Maar dit is geen werk, dat **zoo** het eens verricht **zij**, **geene** ber **haling** zou behoeven. Wij moeten niet veronderstellen, dat er, na de eerste drievoudige omverwerping van het eigen ik, en de oprichting van Christus in Zijne schoonheid en heerlijkheid in het hart, **geene** houweel, spade noch hamer meer noodig ware — dat er dan niets meer ter omkeering is overgebleven. **Wij** weten het immers bij bevinding, dat deze puinhoopen van **het** eigen ik geen hoop **doode steenen** zijn, Het eigen ik is en blijft een levend grondbeginsel ; niet een verslagen en begraven opstandeling, maar een levend tegenstrever van den Heere van leven en heerlijkheid. Het kan niet nalaten, tegen **Gods** oppermachtig gezag en Zijne soevereine heerschappij te rebelleeren. Daarom getuige ieder onzer, die het werk der genade in zich ontvangen heeft, ons hart is **zoo** eigenlievend, dat wij dag aan dag, al weder en weder, eene vernieuwde omkeering van **nooden** hebben. Niet zelden steekt het Goddeloos en onheilig eigen ik zijne handen uit, om de **steenen**, die door de toepassing van **Gods** wet zijn nedergeworpen weder tot een gebouw te vormen, om er die beelden in te plaatsen, waar God **met afschuw** op neder ziet, Wie onzer — schaamte bedekke onze aangezichten! — heeft in het geheim niet aan den loop van zijne **booze** gedachten toegegeven? Wie lag, op **eenige wijze**, geen plannen der zonde? Wie voedde deze vuile klomp des **verderfs** niet? Wie voelde inwendig **geene** lust tot de zonde? En **zoo** **Gods** genade niet krachtig in ons geweten werkte, wie onzer zou ten eenenmaal niet verward zijn geraakt in die strikken en vallen, waardoor wij ons **zelve**n en de gemeente, waartoe wij **behooren**, zouden onteeren? Maar ook het rechtvaardig eigen ik zoekt steeds den afgebrokenen tempel weder op te richten. Wij pogen **zoo** vaak ons **zelve**n geestelijk en heilig voor God te maken, ons te vormen in **eene** Godsdienstige gedaante, om Hem aange-naam te zijn en ons ten zegen te gedijen ; denkende Hem nu **welvallig** te zijn, daar wij, **zoo** opgeschikt Zijner barmhartigheid aannemelijk zijn. Zoodra dus onze eigengerechtigte harten deze valsche heiligheid, deze belachelijke geestelijkheid zoeken op te richten, dan keert de Heere ook nu, zoowel als te voren, dat werk om. **En** elk die iets van zijn eigen hart en de werkingen van zijn gevallen natuur weet, is het niet onbekend, dat het verwaande eigen ik

steeds zijne **handen aan de arke des verbonds slaat**, zich **zelve**n in **Gods tegenwoordigheid** zoekt in te dringen, zonder dat de Heere ons **door Zijnen Geest daartoe** roept; vasthoudt aan de dingen, die niet liefelijk noch krachtdadig door God **zijn** geopenbaard, op de leer **vertrouwende** en op de waarheid **steunende**, schoon hij, op dat oogenblik, de kracht en zoetigheid er niet bevindelijk van **gevoelde**. Door die vermetelheid pogen wij steeds op te bouwen, wat God door **Zijne** genade heeft nedergeworpen. Doch het eigen ik moge, onder **welken** vorm ook, **zijne** afgoden tegenover **den Heere van** leven en heerlijkheid oprichten, **Jehova zal steeds** Zijne plechtige aankondiging : „Ik zal het omkeeren” uitvoeren, Werkt het onheilig eigen ik? De Heere keert het om door scherpe overtuiging door de voor ons gespannene strikken te verbreken, door ons het kwade, waaraan wij toegeven zouden, open te leggen, of onze steunsels ons te ontnemen. **Zoo** werpt hij het onheilig eigen ik om. **Zoo** ook, wanneer het heilig en bespottenswaardig heilig eigen ik — zijne heiligheid en gerechtigheid tegenover Christus heiligheid en gerechtigheid zoekt te stellen, dan geeft de Heere eene klare ontdekking van onze gevallene natuur, een besef van onze bezoedelden toestand voor Hem, een diep gevoel van den vreeselijken staat der verdorvenheden **onzes** harten voor Hem en den Heiligen, hetwelk dit onreine, heilig ik omver werpt, en ons **zelve**n verfoeien doet in stof en **asch**.” Eindelijk, **zoo** het verwaande eigen ik uit zijne verborgene holen kruipt, ons ter zijde aftrekt, **en** ons van eene bevindelijke waarheid zoekt weg te voeren dan geeft de Heere eene verborgene spranging des gewetens, een innerlijke benauwing der ziel, eene pijnlijke overtuiging, dat wij op verboden grond getreden zijn, een vrees en beven voor **Gods hartdoorzoekende** tegenwoordigheid, **zoo** dat er met al de vermetelheid, die er in ons vreeschelijk gemoed huisvest, geen kermend gebed tot Hem op gaat, opdat Hij ons voor deze booze verdorvenheden **onzes** harten beware, tot **Zijn** eer en ons heil.

En met de voortdurende omkeering van het eigen ik in zijne onderscheidene gedaanten, bouwt Jehova den Christus op **dezelfs** puinhoopen **op**. Ziet iemand al zijne wereldsche **plannen** verijdeld? Wordt bij het ongenoegzame van het ondermaansche voor zijn hart gewaar? Bevindt hij, dat hij „**niet doen** kan hetgeen hij wil,” en dat **al** zijne voornemens, ontwerpen en de uitvindingen hem bij de hand afbreken? **Hiervan** overtuigd, als een schuldig zondaar voor God nedervallende, en zich **zelve**n verfoeiende van **weg**e de werkingen van zijn boos hart, schenkt de Heere hem soms een bevredigend gevoel, eenige teekena van de vergevende liefde en eenige druppelen van het bloed der verzoening, en dit trekt zijne genegenheden tot Christus, eu Deze wordt hem uitnemend dierbaar. Wederom: **wanneer** hem zijne vleeschelijke heiligheid en gerechtigheid ontnomen worden,

zal hij **bij** tijden de heerlijke zielsverkwikkende gerechtigheid en heiligmaking van Christus aanvatten, en zich verblijden, **dat het** eigen ik **zoo** vernederd, en Christus daarop **zoo** verheven is geworden. Niet minder is het, wanneer die vervloekte **verwaand-**heid des harten beteugeld wordt, en **wij** ons deswege bij God aanklagen en verfoeien, dan bedauwt Jehova somtijds de ziel met een besef van *Zijne* barmhartigheden dewijl Hij ons, om dien gedurigen opstand tegen Hem, niet heeft afgesneden, maar nog onzen geest verteedert en aan den voet des **kruises** brengt, om te **begeeren** de zoete openbaring van Christus tegenwoordigheid, de toepassing van *Zijn* verzoenend bloed en de verheuging in hem en in Hem alleen te ondervinden. Doch **zoo** lang het eigen ik zich onder een dezer gedaanten tegenover Christus stelt, wordt er **geene** verschijning van Christus, geen vernederend besef van **Gods** barmhartigheid, geen vallen aan den voet des **kruises**, **geene** welbehagelijke dauw des **Geestes** in het hart gevonden. Maar wanneer de ziel verbroken en omgekeerd is, dan alleen wordt Christus, elk naar de mate **zijns** geloofs en de diepte der openbaring, dierbaar en bij voortdoring onmisbaar.

Daarenboven, hetzij wat plan wij ook ondernemen, om het eigen ik te verhoogen, de Heere keert alles om, wat zich tegen het Koninkrijk en de heerschappij van Christus in het harte verheft. O, daar worden **zoo** vele wereldsche plannen beraamd, en wat is de wezenlijke bedoeling daarvan? Het is, om **eenigs-**zins het juk van afhankelijkheid aan **Gods** leidingen en besturingen af te schudden; of geneugten en gemak voor het **vleesch** te bezorgen; of om uit **eenen** pijnlijken, zelfverloochenenden en moeielijken weg te geraken, Wat plan het ook zijn moge, **zoo** het in strijd is met **Gods** voornemen en de verhooging van Christus in onze harten — het zal **omgekeerd** worden. De Heere zal het vernietigen, de Heere zal het voor onze **oogen** verwoesten, en ter **eeniger** tijd zal hij het ons aantoonen, waarom Hij **al-****zoo** gedaan heeft. En wel, omdat **zoo** dat plan ware gelukt, dat voornemen van het hart welgeslagen ware, dan zou de heerlijkheid van Christus in ons verdonkerd, en wij niet tot die omstandigheden gebracht zijn, waarin Christus voor ons gepast en beminnelijk is.

Eindelijk, **zoo** wij voor onzen voet een pad in het Godsdienstige willen afbakenen; hetzij wijs in de letter van **Gods** Woord te worden, om op de leer der genade te steunen, zonder hare kracht te gevoelen; op de goede denkbelden van **leeraars** te vertrouwen; op de bevinding van anderen te bouwen; op nietige rietstaven te leunen, of op **eenig** ander fundament, dan Christus in het hart, de hoop der heerlijkheid” te rusten — wat het ook zijn moge, het zal omver geworpen worden, „Ik zal het **omkeeren**,” zegt de **HEERE**, en het zal omgekeerd, omgekeerd

zijn zoo het met Gods voornemen niet overeenstemt — zoo het met de openbaring van Christus in het hart niet bestaanbaar is. Alles -- **hetzij** in het wereldsche, hetzij in het Godsdienstige; van wat soort, of onder welke gedaante -het zich openbaart--alles, wat met Gods raadsbesluit en met de vestiging van Christus Koninkrijk in het hart in tegenstand is, zal vroeger of later **voor** onze Oogen in puinhoopen vallen, „opdat de-wijze zich niet beroeme in zijne sterkheid,” maar dat elk wie „**zich** beroemt, in den **HEERE** zou roeien;” opdat Christus alles in allen voor ons en in ons zou zijn. **Zoo** wordt ons eigen ik **allen roem en alle rust ontnomen, en** onze **gansche** zaligheid, en alles wat wij in het geestelijke zijn en hebben, **wordt** toegeschreven aan Hem, als de **Alpha** en de Oméga, het Begin en het Einde.

„Tot dat Hij kome, Die daartoe recht heeft.” **Zoo** wij de Zijnen **zijn**, dan heeft Hij recht op onze harten. Is het genoeg voor **eenen** man slechts **zijne** vrouw te bezitten? Het is haar hart en hare genegenheid,- die hij verlangt, Wat is de vrouw zonder hare liefde? **Alzoo** is het den Heere Jezus niet slechts om de **personen** van zijn volk te **doen**; Hij eischt hunne harten en genegenheden ; daarin wil hij Zich vestigen, daarin Zijn recht betoonen. Daarom is het, dat elke afgod vroeger of later moet vernederd worden, dewijl zij de genegenheden der ziel van Christus afhouden. Alles wat tegen over God omhelsd wordt, moet weggenomen worden, opdat de **Heere** Christus alleen zou gediend worden ; en alles, wat op de getrouwheid der ziel aanspraak **maakt**, moet omgekeerd worden, opdat „**Hij** kome, Die daartoe recht heeft.”

„**Dien** ik dat *geven zal.*” Dat is: Ik zal Hem in het volle bezit daarvan stellen ; want „**Hij** moet als Koning heerschen, tot dat alle Zijne vijanden gezet zijn tot een **voetbank** Zijner voeten.” „**Hij** zal zitten en heerschen **op** Zijnen troon — en de raad **des** vredes zal tusschen Die beiden wezen.” „**Dien ik dat geven zal.**” Het is niet eene zaak, die aan het schepsel staat, of die gebeurlijk zou zijn, maar zij berust **op** het eeuwige voornemen Gods. „**Dien** ik dat *geven zal.*” Hij zal de harten en de genegenheden van Zijn volk hebben — en die zal Hij alleen en onverdeeld hebben — Hij zal het ganschelijk voor Zich **Zelven**, en als opperste Vorst en Gebieder beheeren: En hier openbaart zich nu de geweldige en heete strijd. Het eigen ik zegt: „**Ik** wil er een deel van hebben. Het eigen ik wil **bewonderd**, geëerd, verheven en geprezen worden; het wil hebben wat het begeert, het zoekt altijd zijn troon tegenover den **Heere Jezus te plaatsens. Maar** de Heere zegt: „**neen**: — Ik wil en zal het als Souverein beheerschen.” Wat **zich** tegen Hem stelt, het zal vernederd en verpletterd worden, gelijk **Dagon** voor

de **Arke** des **Heeren** viel. Het eigen ik moge zich vermommen of vertoonen **zoo** het wil, de **Koning** der koningen zal het in **gruis** vermorzelen, gelijk men een **pottebakkers** -vat **vermorzelt.**” Daarom **bouw** het eigen ik ma& op, de Heere zal het afbreken ; verhef maar beeld bij beeld, de Heere zal ze nederwerpen ; houw maar gebrokene bakken uit, de Heere zal ze wel verbrijzelen. Wanneer wij hooge gedachten **var**: onze kennis vormen, zij zal tot dwaasheid worden ; **zoo** wij ons vertrouwen stellen **op** onze sterkte, zij zal in zwakheid **verkeeren** ; **zoo** wij hoog **bij** onze bevinding: opzien, **zij** zullen ons ontvallen en **derzelver** **Godde-lijkheid en** geestelijkheid zullen wij zeer betwijfelen; **zoo** wij eenigszins op de vermogens van het schepsel vertrouwen, het zal omvergeworpen worden, **zoo dat wij** onze zwakheid voor God gewaar **worden** en gevoelen, dat wij **geeneu** vinger kunnen verroeren; om ons uit den doodelijken put, **waarin** wij gezonken zijn, te verlossen. **Zoo** leert de Heere al **Zijn** volk, dat Christus **alles** in allen is. Dit **leeren** zij niet door **bespiegeling**, of uit de bloote leer, noch uit den mond van anderen maar door pijnlijke zielebevinding. En elke ziel, die zucht en verlangt naar de openbaring van Christus, en Hem tot Koning over zijn hart begeert, zal, hoe en wanneer dan ook, bekend zijn met de omverwerping van het eigen ik, met eene gansche ter nederploffing van dezen afgod, en met eene volmaakte verbrijzeling van dit geliefde beeld ; waarin „**de** begeerte des rechtvaardigen wordt toegestaan ;” Christus in hem en over hem als Koning regeert, en al de genegenheden van het vernieuwd hart ontvangt.

„**Tot** dat Hij kome, Die daartoe recht heeft.” Of is het **Zijn** recht niet ? Heeft Hij het niet bevestigd? Heeft Hij, door onze harten aan Hem **te** onder werpen, dezelve niet overwonnen ? Mijne vrienden! kent gij **geene** **kleine** en sla wegenellende **oogenblikken**, waarin onze zielsbegeerte was, dat Christus onze Heere en God **zij**; wanneer **wij** **Hem** al de uitgangen van ons hart bereidvaardig toestonden ; dat alle opstand **der** gedachten gevangen **geleid** was, onder de gehoorzaamheid **van** het kruis **van** Christus: dat elk **plan**, hetwelk niet; Goda eer **en** ons heil ten doel had, werd **weggedaan**? Weet gij in uwe bevinding van **geene** tijden, dat wij onze zielen voor God bloot legden, en zeiden: „dat Christus mij dierbaar zij, dat Hij met **kracht** tot mijn hart kwame. Laat Hem als Heere en Koning **Zijuen** troon oprichten, en ik een niet voor hem zijn!” Wij spraken deze gebeden in eenvoudigheid en oprechtheid, wij begeerden derzelver vervulling; maar ach! — welk een strijd **!wat** worsteling als God deze smeekebeden beantwoordt, Wat raakt ons **vleeschelijk** gemoed in opstand, als onze plannen worden verijdeld! Wat knorrigheid, gemelijkheid en ongeduld wanneer het eigen ik **onttroond** wordt ! Hoe stormt het in de ziel, als **de** Heere onze **ge-**

beden verhoort, en ons van al ons **valsch** vertrouwen uitkleedt, wanneer Hij ons de vermolmde rietstaven ontnemt, en onze gebrokene bakken in stukken slaat ! Welk een toorn, als de Heere doet hetgeen wij van hem vragen ! Welk een opstand tegen Hem, als Hij **zoo vriendelijk** geweest is, onze opgeofferde gebeden te verhooren ! en welk een woede en beraadslaging tegen elke onderwijzing, die **wij** met vele **begeertens** van **Hem afgebeden** hebben ! En waarom ? **Wij** willen niet van ons **zelve** ontdaan worden. Maar Hij wordt “hierdoor niet ontsteld ; het schepsel zegge, wat het wil. „**Ik** zal het omkeeren.” Hij zal Zijn eigen weg bewandelen, „**Ik** zal het **omkeeren**.” Schoon het eigen ik **anders** denkt. Het zal tot puin en gruis, ja verpletterd **worden**. „**Mijn** raad **zal** bestaan, en Ik zal al **Mijn** welbehagen doen.” Doch Ik **zal** het omkeer&, niet vernietig&; Ik zal het niet verdelgen, maar verpletteren, en er een veel beter voor in de plaats stellen. Het eigen ik, opstandeling die het is, werkt onophoudelijk aan dien afgodstempel ; maar dat **Baäls** gesticht zal ik **omkeeren** en in puinhoopen storten, opdat Ik Mijne heerlijkheid en Mijne zaligheid openbare, en u ten Heere en God zij.”

O ! welk een dankensstof hebben wij, voor de veelvuldige gunstbewijzen, die de Heere in dezen verborgen weg aan ons bewijst. Hoe betaamt het ons voor Zijnen **altaar** neder **te** buigen, en voor Zijne **voetbank** neder te **knielen** ! Zoo God onze **helderste** uitzichten omkeerde, zullen wij dan zeggen, dat het **eene** wreede hand was, **die ze voor ons wegnam** ? Als Hij onze wereldsche plannen omverwierp, betaamt het ons dan te zeggen, dat het **eene** onvriendelijke daad **was** ? Wanneer **Hij** onze valsche gerechtigheid in **eenen** hoop prullen heeft veranderd, opdat Christus ons alles in allen zou zijn, hebben **wij** dat voor **eene** wreede daad te houden ? Is het een ontaarde vader, die zijn kind het vergif ontnemt, en goed voedsel in de plaats geeft ? Is het eene **wreede** moeder, die hare kleinen van de steilte, waarop zij huppelen, afleidt ? „**Neen ! o neen**”, zult gij zeggen, „**de** liefde openbaart zich daarin, dat zij het kind aan het verderf ontrukkt !” **Alzoo** is het **eene** liefderijke handeling, als de Heere onze voornemens verijdelt en **omverwerpt** ; hierdoor brengt Hij ons tot niets, opdat Christus ons alles in allen zij ; opdat onze harten het Hem zouden nazeggen : „**Hij** heeft er recht op, laat Hij het ook uitoefenen.” O **HEEBE** ! vervul al Uwe beloften in onze zielen, en maakt ons gewillig niets te zijn, opdat de nietigheid van het eigen ik de heerlijkheid, de schoonheid en dierbaarheid van Christus bevindelijk gegrondvest moge worden.

AMEN

DE SLAPPE HANDEN VERSTERKT EN DE STRUIKELENDE KNEIËN VASTGESTELD.

LEERREDE OVER **JESAJA 35 : 3, 4**: VERSTERKT DE SLAPPE HANDEN, EN STELT DE STRUIKELENDE **KNEIËN** VAST.

ZEG DEN VREESACHTIGEN 1) VAN HABTE: WEEST STERK, EN VBEEST NIET; **ZIET! U LIEDER** GOD ZAL [**TBB**] WRAKE KOMEN MET DE **VERGELDING** **Gods**; HIJ ZAL KOMEN EN U LIEDEN VERLOSSEN.

Het boek der profetiën van Jesaja begint, waar God **meê** begint, in het geweten **van** den zondaar namelijk, — in bedreigingen, bestraffingen en veroordeelingen van de zonden; **en** het eindigt, waar God in een zondaars harte eindigt — in beloften, barmhartigheden en zegeningen. **Zoo** is dan de orde van God, èn in Zijn woord, èn in Zijne genade in de naauwste overeenstemming. De ziekte wordt eerst blootgelegd, voor dat het geneesmiddel wordt geopenbaard; **eerst** wordt de wonde **aan-gewezen**, opdat de **toepassing** van den heilzamen balsem zooveel te heerlijker zou zijn. **Zoo** lezen **wij** in het eerste hoofdstuk: „**Wee het** zondige Volk, het volk van zware ongerechtigheid, het zaad der boosdoeners, de verdorvene kinderen! **Zij** hebben den **HEERE** verlaten, zij hebben den heiligen Israëls gelasterd, **zij** hebben zich vervreemd, [wijkende] achterwaarts. Waartoe zoudt gij meer geslagen Worden? **gij** eoudt des **afvals** des te meerder maken; het gansche hoofd is krank, en het gansche hart is mat, Van de voetzool af tot het hoofd toe, is er niets **geheels** aan hetzelfde; [maar] wonden, striemen en etterbuilen.” Welk eene beschrijving **van** den inwendigen toestand, en de uitwendige handelingen eens zondaars, die hij met het hart, de lippen en het leven openbaart ! Maar hoe veel verschilt 'hierbij de uitspraak des **Heeren** op het einde van dit profetisch boek! Met welk **eene** teederheid en liefde spreekt Hij Zijn **Zion** **aan**; welke beloften, van hare zonden te zullen uitdelgen als **eenen** nevel, en dat er verheuging over haar **zal wezen** met blijdschap en vroolijk gezang; welke verklaringen, dat, schoon eene vrouw hare zuigeling mocht vergeten, de Heere toch **Zijne** beminden niet vergeten zal!

Het hoofdstuk dat voor ons ligt, is vol van beloften, ja gelijk de watervaten op den bruiloft te **Kanaän**, ten boorde toe **daarmede**

1) Naar de Engelsche overzetting .

gevuld. Och! dat dezelfde genadige **Heere**, Die het water in **wijn** veranderde, dezen morgen met ons zij, en **ons** een weinig geve te smaken **van** den nieuwen wijn van **Zijn** Koninkrijk.

Ik merkte **zoo** even aan, dat dit hoofdstuk vol is van beloften, doch te midden van deze beloften vinden wij, als **bij** wijze van tusscheninvoging, een bevel gegeven. Vers 1 had de Heere gelegd dat „de woestijn en de dorre plaatsen **vroolijk** zouden zijn, en **de** wildernis **zou** zich verheugen en bloeien als **eene roos.**” Na dit meer te hebben uiteengezet, breekt hij eensklaps af, alsof Hij aan zekere personen, **eenig** werk **beval**, hetwelk Hij aan hunne handen toevertrouwde. „**Versterkt** de slappe handen, en stelt de struikelende knieën vast. Zeg den vreesachtige van harte: weest sterk, en vrees niet; ziet ! ulieder God zal ter wrake komen met de vergelding **Gods; Hij** zal komen en **ulieden** verlossen.” En wie wordt die last opgedragen? **Wie** zijn het die hier in het bijzonder worden aangesteld? Het zijn de dienstknechten en afgezanten van God, zij, die Hij met **Zijne** genade in hunne harten en Zijne woorden op hunne lippen uitzendt.

Uit de woorden zelve en uit hunnen samenhang met het voorgaande en het volgende, **worden** ons twee gewichtige lessen gegeven; 1. Dat bef versterken van slappe handen, het vaststellen van de struikelende knieën en het vertroosten van de vreesachtige harten een belangrijk gedeelte van de {Christelijke bediening is; en 2. Dat juist die zelfde personen, aan wien de beloften in dit hoofdstuk gedaan worden, en van welken de **Heere** zegt, dat zij „de vrijgekochten des **Heeren** zijn;” en waarvan Hij verklaart: „**Zij** zullen tot **Zion** komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen” — dat zij, ten minste velen onder dezelve, slappe handen, zwakke knieën en vreesachtige harten hebben.

In de **beschouwing** dezer woorden zal ik, **zoo** de **Heere** **mij** gelieft te bekwamen; pogen aan te wijzen:

I. *Wat mij te verstaan hebben door slappe handen, struikelende of zwakke knieën en vreesachtige harten.*

II. *Den algemeenen lastbrief, om de slappe handen te versterken, de zwakke knieën vast te stellen en de vreesachtige harten te vertroosten,*

III. *De bijzondere boodschap die de Heere door den mond van Zijne dienstknechten brengt aan hun, die slappe handen, zwakke knieën en vreesachtige harten hebben; — „Vrees niet; ulieder God zal ter wrake komen met de vergelding Gods, Hij zal komen en ulieden verlossen.”*

I.

Het spreekt van zelve, dat de **Heere** hier figuurlijk spreekt. Het zijn **geene** natuurlijke handen en knieën, die slap en struikelende zijn, maar geestelijke. Wie zou ook **zoo** dwaas zijn dat bij,

hier aan verlamde handen en jichtige knieën dacht, integendeel verwijst het ons naar iets geestelijks en bevindelijks, waarvan dit gepaste en nadrukkelijke zinnebeelden en afschaduwingen **zijn**.

A. Het eerst trekt onze aandacht de uitdrukking „*slappe handen*.” **Wat is de hand?** Wat zal wel deze gemeenzame **vergelijking** te kennen geven? Niemand is het onbekend, dat **de** hand het belangrijkste en meest gebruikt wordende lid van het lichaam is. Hoe vele onvermijdelijke diensten bewijst zij ons! Zouden wij buiten dezelve niet verminkt en ten eenemaal geschonden zijn! Vraagt **gij** daarom, wat met dit belangrijk lid des **lichaams** — het aanzienlijke gedeelte van den **mensch**, waardoor **hij** zich boven het redelooze dier **verheft**, dewijl de hand de ‘bevelen van zijn redelijk verstand ten uitvoer brengt — wat hiermede in de genade wordt aangewezen? Het is het **geloof** — die edelste vrucht des **Geestes**, die koningin aller genadegaven, dat allerbelangrijkst lid van den nieuwen **mensch**, dat hier en elders door **de** hand wordt voorgesteld. Laat ons **ter verduidelijking**, van ons onderwerp, **eenige van** de gewichtige diensten, die de hand te verrichten heeft, opnoemen ; ik zeg **eenige**, want allen zou ons onmogelijk zijn.

1. Eene voorname verrichting van de hand is *de voorwerpen aan te grijpen en vast te houden*. De menschenlijke hand is een meesterstuk van samenstel; de sterke wederstand der vingers met den duim, is door den Goddelijken bouwmeester juist **zoo gevormd** om de voorwerpen vast te houden; en tot deze dienst waardigheid werken alle spieren, aders **enzen** uwen te zamen. Vinden wij in de werkzaamheden des geloofs, hiermede **geene overeenstemming?** Hoor slechts, **wat de Heere zegt**: „**Of het moest** Mijne **sterkte** aangrijpen, hij zal vrede met **mij** maken; vrede **zal** hij met Mij maken.” Daar is een aangrijpen van **Gods** sterkte, en **dit** geschiedt niet anders dan door het geloof. Weet gij mij **eene** andere genade des **Geestes** te noemen, die de Heere aangrijpt, **gelijk** Jakob vasthield, toen hij met den Engel worstelde, of **gelijk** de zinkende Petrus de hand van Jezus aangreep? „**Grijp** naar het eeuwige leven,” **zoo** luidt de vermaning **van** Paulus aan Timotheus. Maar hoe zal het eeuwige leven, en in het bijzonder **JEZUS**, „**Die** het leven is,” aangegrepen worden, tenzij door het geloof? „**Die** in Mij gelooft,” zegt de Heere, „**die** heeft het eeuwige leven.” Hij heeft het, door het aan te grijpen en vast te houden. Wij lezen ook, van „**een** toevlucht nemen, om de voorgestelde hoop vast te houden,” gelijk de doodslager onder Israël die zijne toevlucht tot eene der vrijsteden nam, en veilig en behouden **was**, zoolang hij zich daar ophield, **alzo** mag **de** schuldige zondaar zijne **toevlucht** tot den Heere Jezus nemen. en door het geloof vasthouden aan die **hoop**, die hem in het Evangelie **van** Christus voorgesteld is.

2. De hand is het voorname werktuig *waardoor de krijgsman strijdt*. En hoe veelvuldig wordt de christelijke bevinding in de schriftuur bij **eenen** strijd vergeleken, „**Strijdt** den goeden strijd des geloofs.” De Christen wordt bij **eenen** krijgsknecht vergeleken. Paulus zegt 2 Tim. 2 : 3 : „Gij dan, lijdt verdrukkingen als een goed krijgsknecht van Jezus Christus.” Doch **zoo** de krijgsman **geene** hand had, waarmede zou hij dan den sabel of het geweer aanvatten? Hoe zal ik dus de geestelijke wapens aanvatten, hoe kan ik het schild des geloofs nemen, en het zwaard des **Geestes** zwaaien, en als ik geen geloof bezit? **Wij** worden geroepen „**de geheele** wapenrusting Gods aan te doen, opdat wij kunnen staan tegen de listige omleiding des duivels.” Wij hebben **eenen** zwaren strijd te strijden — **eenen** strijd, waarin het gaat voet voor voet, **hoofd voor hoofd** — **eenen** strijd, tegen **vijanden** van buiten **en** van binnen — het vleesch, de Satan en de wereld. Maar in dezen schrikwekkenden en **heeten** strijd te **loopen** zonder geloof, is gelijk een krijgsknecht, die zich zonder handen ten slachtvelde begaf. De eerste slag des **vijands** velde hem ter neder,

3. **Evenzoo** is de hand het middel, om alles, wat wij tot onze dagelijksche ondersteuning behoeven *aan te nemen*. De bedelaar neemt door deze hand den aalmoes aan, die hem wordt toege-reikt. **Zoo** ook is het in de genade. In de genade zijn allen, niet één uitgezonderd, de **zulken**, die van de gaven, aan de armen besteed leven, **en** wij hebben dankbaar aan te nemen, wat God ons milddadig gelieft te geven, Gunsten, barmhartigheden, zegeningen, **teekenen** ten goede, beloften — dit zijn de genadegaven, die de **Heere** aan Zijne geestelijke bedelaars schenkt, Als zij gegeven worden, worden zij ook aangenomen. Maar hoe? Door het geloof. **Zoo** is er een aannemen van Christus : „**Gelijk** gij dan Christus Jezus, den Heere, hebt aangenomen, wandelt **alzo** in Hem,” **Zoo** is er een **aannemen** van de **getuigenis** van Christus : „Die zijne getuigenis aangenomen heeft, die heeft verzegeld, dat God waarachtig is.” **Zoo** is er een „ontvangen uit Zijne volheid.” Een „**aannemen** van het woord in vele -verdrukkingen, met blijdschap des Heiligen Geestes,” Een „**ontvangen** van de liefde tot de waarheid,” Maar het is door het **geloof**, en door het geloof alleen, **dat** deze zegeningen inwendig ontvangen en aangenomen worden.

4. Onze handen, of liever de vingers van onze handen, zijn het voorname werktuig van *aanraken* — daarom van het gevoel. Een geloof zonder gevoel is een dood geloof — de **doode** hand van een lijk. Een levend geloof kan even **zoo** min zonder gevoel bestaan, als een levende hand. **Zij** derhalve, die het geloof en het gevoel van elkander afscheiden, wijzen ons op het geraamte Van **eene** hand ; zonder spieren ter beweging,

zonder zenuwen ter drukking, zonder bloed ter verlevendiging.

5. In **eenen** nauwen zin genomen: zouden **wij** ook kunnen zeggen, dat wij ons door onze handen *voeden, kleeden* en de onderscheidene genietingen des levens volbrengen. Van den koning, die den scepter zwaait, **tot** den akkerman, die den ploeg stuurt, al de onderscheidene werkzaamheden van het leven worden door de hand verricht. Zonder haar was de mensch minder dan het geringste dier; met haar overtreft hij de aarde en wat er op leeft — namelijk, wat het uitwendige leven, het dierlijk leven aangaat.

Maar de handen van des **Heeren** verloste kinderen worden in den tekst gezegd „*slap*” te zijn. „**Versterkt** de *slappe* handen.” Als de handen slap zijn, moeten zij de werkzaamheden, door haar te verrichten, gebrekkig en onvolkomen ten uitvoer brengen. De slappe hand kan Jezus **niet** vastelijk **aangrijpen**: zij kan niet kloekmoedig strijden nog hetgeen zij ontvangt volstandig vasthouden. Al derzelve werkzaamheden worden gebrekkig verricht. Maar waardoor zijn de handen **zoo** slap geworden? Daarvoor zal toch wel **eene** oorzaak bestaan. Heeft de Schepper dezelve **zoo** slap geformeerd? Wie durft zich verstiten, hare tegenwoordige slapheid aan de **eene** of **andere** mislukking in hare oorspronkelijke samenstelling toe te schrijven? Dat zou zijn den Goddelijken Maker te onteeren. Neen, de bron van dit ongemak gelijk alle andere in- en uitwendige kwalen, moeten in den zondeval gezocht worden. Het is die diep doorgedrongene ziekte, die ongeneeslijke kwaal, welke wij van onze eerste ouders hebben overgeërfd — de zonde, de verschrikkelijke zonde heeft de handen slap gemaakt. De beroering, beving en verslapping der zenuwen, spieren en vezelen der ziel, en het uitwerpen **van** het beeld van God, met welke de mensch geschapen werd, heeft **geene** andere oorzaak — dan de zonde.

Daarenboven staat, wij zelve aan de verslapping **onzer** handen schuldig. Er is niets dat het leven **Gods** meer bedwelmt, niets dooft meer dat leven in de ziel uit, als het toegeven aan het kwade. Vleeschelijkheid, toegendheid aan het eigen ik, hebzucht, het schikken naar de wereldsche gebruiken en grondregelen en het verzuimen van **Gods** Woord te onderzoeken van het verborgen bidden, van de verkondiging van **Zijne** waarheid aan te **hooren**, en voor het grootste gedeelte zorg- en roekeloos daar henen te leven — al de **vreeselijke** vruchten en uitwerkselen van de inwonende zonde, **zoo** maar toe te staan en overwinning te laten behalen, verslappen **zoo** droeviglijk de handen. Het toegeven in het kwade voor de ziel, wat het overgeven aan vergiftigen sterken drank is voor het lichaam; door de **gewoonte** **wint** het kracht, verzwakt haar en eindelijk — **zoo** **Gods** genade het **niet** verhoede — zou zij de ziel **vernien**.

Maar in het algemeen wordt de slapheid der handen niet gevoeld, voor **dat zij geroepen worden, iets te verrichten**. Het is gelijk aan iemand, wiens hand met eene beroerte geslagen is; **zoo lang** hij ligt te slapen, of zijne hand zorgvuldig gemedend wordt, gevoelt hij niet recht zijne hulpeloosheid; maar **zoodra** ontwaakt hij niet en wenscht zijne hand op te heffen, of hij wordt **gewaar** dat hij geen vinger verroeren kan. Al **zoo** is het ook in de genade. **Zoo lang** onze **wereldsche** bezigheden onze zinnen tot zich trekken, dragen wij geen kennis van onze geestelijke zwakheden, doch hebben wij maar iets geestelijks te verrichten, **dat** is te zeggen, hebben wij **eene** belofte vast te houden, aan 's **Heeren** tafel naderen, Zijn aangezicht in den **gebede** te zoeken, met levendige, geestelijk gezinde Christenen om te gaan, waar is dan uwe hand des geloofs? Is zij niet beroerd en bevende, als die van **eene** oude vrouw, en hebt gij **geene** reden om uwe dwaasheid te beklagen, daar gij uwe eigene zielen **zoo** hebt benadeeld?

B. Maar wij lezen ook van „**knieën**,” die gezegd worden „**struikelende**” te zijn. Het behoeft geen betoog, dat ook dit **zoo** wel als het voorgaande eene zinnebeeldige uitdrukking is. Het been, waarvan de knie het middelste gewricht of lid is heeft zekere diensten te verrichten, waarmede sommige geestelijke bewegingen overeenstemmen.

I. Eene bijzondere dienst verricht de knie in het **wandelen**, en **loopen**. „**Enoch wandelde** met God.” „Zij zullen **loopen**, en niet moede worden, zij zullen **wandelen**, en niet mat worden.” „**Laat** ons met lijdzaamheid **loopen** de loopbaan, die ons voorgesteld is, ziende dat Jezus.” „**Ik** zal den weg Uwer geboden **loopen**, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben.” Maar **zoo** de knieën zwak zijn, hoe dan? Wie zal dan aanhoudend wandelen, wie gedurig voortloopen? De struikelende knie brengt het gansche lichaam in gevaar, om neder te storten. Dat de knie zwak is, is gewoonlijk het eerste **teeken** van uitputting; **zoo lang** wij op het ziekbed liggen, gevoelen wij die zwakte **zoo** niet, maar hoe bevende en struikelende zijn de knieën bij het opstaan! **Alzoo** worden wij, als wij met God **wenschen** te wandelen, of een weg Zijner bevelen te **loopen**, gewaar, dat onze knieën zwak zijn, moede worden en bezwijken,

2. **Maar de** roeping van den Christen wordt in de Heilige Schrift somtijds bij **eenen** strijd — een worstelen — vergeleken. „**Wij** hebben den strijd *) niet tegen veech en bloed, maar tegen de Overheden, tegen de Machten.” (Efez. 6 : 12.) Gelijk in den strijd de hand, **alzo** is in het worstelen het been, en in het bijzonder de knie het voornaamste lid des **lichaams**. Onze

---

*) In de **Engelsche** overzetting staat: **WORSTELLEN**.

vijanden zijn onvermoeid, onze **lusten** en driften zijn sterk, het heirleger der hel stelt zich tegen over ons in slagorde, om **ons** te **beleedigen**, zoo niet te verderven. Hoe zullen wij hen dan wederstaan. of een kampgevecht met hen aanbinden, zoo onze knieën zwak zijn en onder ons schudden en beven.

3. Ook zijn de knieën **eene** afbeelding van *bidden*, „Om deze oorzaak buig ik mijne knieën tot den Vader van onzen **Heere** Jezus Christus.” **Eene** struikelende knie geeft derhalve **eene** zwakheid des gebeds te kennen — gebrek aan **aanhoudendheid**, ernstigheid, aandrang en dringendheid.

Vraagt gij **naar** de oorzaak van de zwakheid der knieën ? Het is **geene** andere, dan die de handen deed verslappen. Gelijk in **het** natuurlijke een en dezelfde ziekte de handen verslapt en de knieën verzwakt, **alzo** heeft het **vreeselijk** ongemak, dat wij als kinderen des verbonds van onze eerste ouders hebben overgeërfd, niet alleen de hand des geloofs verslapt, maar ook de knie des gebeds zwak gemaakt.

C. Maar nog meer wordt er in den tekst bijgevoegd; wij lezen, dat het „*hart vreesachtig*” is, en dat is een treurig **teeken** van het toenemen der ziekte, want het hart is de zetel des levens — het middelpunt van alle bewegingen. **Als het hart door ziekten of zenuwachtigheid angstig klopt, en het bloed der verflauwing in zijnen omloop wordt gestremd, dan schijnt de bronader des levens opgehouden te hebben te bestaan. Een dapper hart versterkte zoo dikwijls eene** slappe hand, en stelde zoo menigmaal **eene** struikelende knie vast ; maar een vreesachtig hart, — ach! het kan niet dan sterke handen verslappen en vaste knieën doen beven. Het zijn allen **teekenen** en vruchten van hetzelfde doodelijke ongemak; de zonde. Maar in het bijzonder is het de **schuld der zonde, die het hart beangst en vreesachtig maakt, en vervult met verschrikking. Schuld deed David voor Jonathan, en Jona voor den storm beven.**

Maar benevens deze **algemeene oorzaak** der vreesachtigheid is er menigmaal **eene** bijzondere in de harten van velen van **Gods volk. Zij** zijn om **dezelfde reden bevreesd als eene vrouw** — dat is: een besef van hunne zwakheid en hulpeloosheid. **Zoo vreezen** zij somtijds, of het werk der genade wel in hun begonnen is ; dan eens **vreezen** zij, dat de groote kracht der zonde hen nog overwinnen zal; dan beangst het hen, dat de beproevingen eenmaal **zoo** zwaar zullen worden dat het onmogelijk zal zijn, ze te verdragen ; op andere tijden **vreezen zij** aan zich **zelven** overgelaten te zijn, omdat zij zonder **kastijdingen zijn, of dat de roede te zwaar is, om dezelve van eene vaderhand te kunnen verwachten.**

Het zou mij niet verwonderen, **zoo** dezen of genen **zeide**: „behooren dezen dan ook tot het volk des **Heeren?**” **Onge-**

twijfeld. Lees ons teksthoofdstuk maar, en gij zult **bemerken**, dat **de Heere van** het begin tot het einde er tot Zijne verlost en in spreekt. Het zijn de vrijgekochten, de hemelwaarts reizenden, die „tot **Zion** komen met gejuich, en op wiens hoofd eeuwige blijdschap wezen zal.” Dezen moeten versterkt en getroost worden. En door wie? — Aan wie geeft de Heere dezen lastbrief? Zie daar het tweede gedeelte van ons onderwerp, of

II.

De *algemeene* lastbrief, die Jehova geeft, om de slappe handen te versterken, de struikelende knieën vast te stellen en de vreesachtige harten te vertroosten, Dit zijn de algemeene bevelen die de Koning der koningen aan Zijne uitgezondene dienstknechten geeft. Maar kunnen *zij* de slappe handen versterken? Kunnen zij hunne eigene handen krachten bijzetten? en wanneer zij niet eenmaal hunne eigene handen kunnen versterken — hoe zullen zij het dan anderen kunnen doen? Het is de Heere, die het voor hun doet. Zij zijn maar werktuigen, op zich **zelven** niets vermogende instrumenten, uit en van zich **zelven** gansch kracht- en hulpeloos. Wat zij zijn, zijn zij door de genade van **God**, en wat zij doen, doen zij door Zijne ontferming. Doch, als werktuigen in **Zijne** band beschouwd, volbrengen zij hunnen **last op onderscheidene wijzen**, en langs **verschillende** wegen.

1. Door de *prediking van het eeuwig Evangelie*, met die zuiverheid en kracht, gelijk het van den Heiligen Geest uit den Hemel gegeven is, en door aan te **toon**en, dat de zaligheid uit genade gegeven wordt, en dat die van het begin tot het einde niets dan genade is, en dat die genade **souverein**, vrijmachtig, onafhankelijk en oneindig groot is. Deze boodschap des Hemels, deze goede tijding uit een ver land is **zoo** gepast voor slappe handen, struikelende knieën en vreesachtige harten. Want wat was het dat hunne handen en knieën verzwakte en het hart vreesachtig maakte? **zonde, zoo** wel erf- als dadelijke zonde — zonden, zoowel in hare bron als uitvloeisel, zoowel in hare oorzaak als gevolgen, **zoo** wel in den wortel als de vruchten. Konden zij zich maar verzekerd houden, dat hunne zonden voor altijd weggedaan en uitgewischt waren, gelijk een nevel; wisten zij het slechts, dat God ze niet in Zijn gedenboek had **op-**geteekend, om hen te verdoemen — konden zij dit gelooven, en als een boodschap van God aan hunne zielen met hunne harten aannemen, hunne slappe handen zouden gesterkt, hunne struikelende knieën vastgesteld en hunne vreesachtige harten getroost zijn. Neem de ziekte weg, gij geeft het geneesmiddel; en, in het geven van het geneesmiddel, hebt gij ook de sterkte die het geneesmiddel in zich bevat. Toen de **Heere den** geraakte genas, nam deze zijn bed op en wandelde, In de **ver-**

tooning zijner krachten, door de opneming van zijn bed, ligt duidelijk de volmaaktheid der genezing. De wet ontdekt de ziekte, maar het Evangelie openbaart het geneesmiddel Predik aan den armen, schuldigen zondaar menschelijke verdiensten, schepsels rechtvaardigheid, vleeschelijke heiligheid — gij zult lasten bij lasten en droefheid bij droefheden voegen, gij vermeerdert het ongemak, in plaats dat gij den lijder kracht bijzet. Maar verkondig hem **eene** zaligheid door genade — de oneindige barmhartigheid van God, en **Zijne** eeuwige en onuitsprekelijke liefde ; predik hem het eeuwig verbond, dat in alles wel geordineerd en vast is, het **volbrachte** werk van Christus, het verzoenend bloed des Lams, de rechtvaardigmaking door Zijne toegerekende gerechtigheid, en **Zijne** bekwaamheid en gewilligheid, om **allen**, die door Hem tot God gaan, zalig te maken — en als de gezegende Geest dit dierbaar Evangelie met **Zijn** bijzonder welbehagen en almachtige kracht aan het harte toepast, dan zijn de slappe handen gesterkt, de **struikelende** knieën vastgesteld en het vreesachtige hart vertroost.

2. Gods dienstknechten volbrengen hunnen last, als zij *het werk der genade in eene ziel moge beschrijven*. **Vele** van des **Heeren** volk **vreezen**, of het werk der genade wel in hun harte aangevangen is. Deze twijfelingen en **vreezen** verslappen hunne handen en verzwakken hunne knieën, want, wanneer zij de hand des **geloofs** wenschen uit te steken, om den Heere Jezus Christus aan te grijpen — als zij de trage handen willen oprichten, om de zegeningen, in het Evangelie geopenbaard, aan te vatten, dan worden zij somtijds teleurgesteld, dewijl deze of dergelijke angstige bedenking en rillende **vrees** bij hen opkomt : „**Wat** recht hebt gij op deze beloften en barmhartigheden? Waar is uw bewijs, dat gij een kiad van God zijt ? Gij kunt immers het werk der genade niet in uwe ziel aanwijzen. En daarenboven zijn er **zoo** velen, die eveneens veel gerucht van de Godsdienst hebben gemaakt, ia **grooter** en heerlijker dingen bezaten, dan gij aan durft denken, en het is alles tot niets geworden !” Deze twijfelingen en bedenkingen ontzenuwen de **opgehevene** hand, en dan, in plaats van den Heere Jezus aan te grijpen en de vertroosting van **Gods** woord aan te nemen, valt de hand neder, het hart is met **vrees** bezet en het aangrijpen der zegeningen is voorbijgegaan, Maar **zoo** de dienstknecht van God bekwaam mag zijn, om het werk der genade in de ziel te omschrijven, en zulke **merkteekenen** en bewijzen weet aan te **toon**en, die alleen de zaak van **Gods** geoefend geslacht betreffen, en mogen dezen in het hart dalen en daar **eenen** zoeten weerklank vinden, dan verheft zich het geloof, en de hoop wordt verlevendigd : de **genaden** des **Geestes** zijn in beoefening gebracht, de slappe handen zijn versterkt, de struikelende knieën vastgesteld en het vreesachtig hart is gerust en getroost gemaakt,

3. Maar somtijds behaagt het den Heere, door den mond Zij-